

Oponentský posudek

na disertační práci

Ing. Václava Rybáčka

System národního účetnictví a hospodářský cyklus

Václav Rybáček ve své disertační práci zpracoval téma, v němž prolnul své znalosti historie, dějin ekonomického myšlení, monteráních teorií hospodářského cyklu s detailní znalostí systému národního účetnictví. Jeho práce navazuje na polozapomenuté teoretické debaty o fundamentálních problémech systému národního účetnictví a odhaluje jeho slabá místa. Zároveň však přichází s inovativním přístupem, díky němuž je možné systém národního účetnictví využít k lepšímu pochopení dopadů úvěrové expanze do kapitálové struktury ekonomiky.

V první kapitole Václav Rybáček zasazuje vznik systému národního účetnictví do historického kontextu etablování keynesovských přístupů a ukazuje, jak fundamentálně tento systém (především účty produkce a tvorby důchodů) stojí na keynesovském vnímání ekonomiky. Ten je stavěn do kontrastu především s rakouským pohledem na ekonomiku, který představoval do 2. světové války jeden z hlavních alternativních přístupů.

Druhá kapitola představuje subtilní analýzu disponibilního důchodu a míry úspor. Disertant pečlivě analyzuje a objasňuje

teoretické i praktické problémy, jež tyto koncepty skrývají – ukazuje na problémy s měřením, problémy těchto konceptů s moderní ekonomickou teorií i praktické problémy naplnění těchto konceptů.

Ve třetí kapitole se Václav Rybáček věnuje využití přidané hodnoty k analýze hospodářského cyklu. Autor opět prokazuje znalost dějin ekonomického myšlení, ukazuje vývoj vytváření konsensu v této oblasti a seznamuje s nesouhlasnými názory; analyzuje slabiny jednotlivých přístupů. Věnuje se především kritickému pohledu na kapitál, úlohu času a chápání specifčnosti výrobních faktorů. Odtud čerpá svůj skepticismus ohledně hojně akceptovaného tvrzení, že motorem ekonomiky je spotřeba. Staví na poznatcích F.A. Hayeka a jeho – Nobelovou cenou oceněném – přístupu k chápání kapitálu a velmi čtivě identifikuje problémová místa, přičemž využívá pestré směsice názorů slavných autorů od J.S. Milla přes W. Roepkeho, až k současným autorům moderní rakouské školy. Kapitola ústí v představení alternativního ukazatele ekonomické aktivity, jež nestaví na přidané hodnotě, nýbrž na veškerých výdajích v ekonomice (GDR), respektive na poměru spotřebních a investičních výdajů (RER). Tento ukazatel následně používá k analýze českých dat a ukazuje, jak díky těmto ukazatelům získaných ze systému národních účtů je možné – oproti standardnímu HDP – odhalit dříve nástup recese.

Ve čtvrté kapitole Václav Rybáček na analýze robinsonovské ekonomiky ukazuje na problémy makro-přístupu, jenž zastírá některé mikroekonomické procesy. V takto zjednodušeném světě má autor prostor přesně ukázat, kde má metodika ukazatelů národních účtů svá nejproblémovější místa.

Kapitola pátá je věnovaná synchronizaci hospodářských cyklů v měnové unii. Autor opět ukazuje, jak nás pohled pod pokličku makroekonomických agregátů přivádí k poznatku, že klíč k otázce sladění cyklů leží v poli investičních aktivit a výroby mezistatků;

že soustředění se na synchronizaci ve vývoji přidané hodnoty může být snadno zbytečnou politikou.

Václav Rybáček sepsal velmi zajímavou disertaci, která přináší řadu nových poznatků do analýzy hospodářského cyklu. Práce prokazuje autorovu hlubokou znalost historie ekonomického myšlení a je zároveň též výzvou pro současné uživatele a tvůrce systému národních účtů, kteří díky disertantovi mají k dispozici nové způsoby jeho využívání.

Práce splňuje všechny požadavky kladené na tento typ kvalifikačních prací, a proto ji doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí.

prof. Josef Šíma, Ph.D.